

2. Samen leven en bestaanszekerheid

Maastricht, september '26

Samen leven en bestaanszekerheid

In 2027 zetten we de laatste stappen in de uitvoering van de acties uit het beleidskader en de nadere uitwerking die daaruit is voortgekomen (bijv. actie- en aanvalsplannen). Sommige in de doelenboom opgenomen resultaten zijn al gerealiseerd of worden dit jaar nog gerealiseerd. Voor andere resultaten verwachten we dat de inzet in 2027 leidt tot het behalen van het beoogde resultaat. We verwachten dan ook dat we aan de hand van het indicatorenplan op langere termijn positieve effecten binnen onze doelstellingen gaan zien. Kanttekening daarbij is dat de onderliggende maatschappelijke problematiek binnen dit programma divers en hardnekkig is en het bereiken van vooruitgang een lange adem vraagt. Bovendien zijn we voor het behalen van de door ons gewenste resultaten en doelstellingen afhankelijk van de samenwerking met een groot en divers aantal maatschappelijke partners. Onze invloed als Provincie is binnen de maatschappelijke opgaves van dit programma beperkt, maar zeker niet onbelangrijk.

Ons beleidskader

Het [Beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid 2024-2027](#) is op 5 april 2024 door Provinciale Staten vastgesteld. Met dit kader worden de doelen en ambities uit hoofdstuk 2 'Samenleven en bestaanszekerheid' van het coalitieakkoord 2023-2027 'Elke Limburger telt!' uitgevoerd.

Wat willen we bereiken?

2.1. Sociale agenda

Ten aanzien van de Sociale agenda streven we deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- In 2027 zijn er minder laaggeletterden, laagdigivaardigen en mensen in armoede dan in 2023.
- In 2027 participeren er meer jongeren op de arbeidsmarkt dan in 2023.
- In 2027 zijn er meer jongeren die voldoende bewegen en gezond eten dan in 2023.
- In 2027 zijn er relatief meer bewust gekozen zwangerschappen dan in 2023.
- In 2027 worden kinderen uit een kwetsbare thuissituatie eerder herkend, erkend en ondersteund door hun netwerk.
- In 2027 voelen bewoners in geselecteerde wijken/buurtten zich meer thuis dan in 2023.
- In 2027 is er in de geselecteerde wijken/buurtten meer buurtcontact dan in 2023.
- In 2027 zijn er meer vrijwilligers- en bewoners-initiatieven dan in 2023.

Wat merkt de Limburger ervan?

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren worden in het najaar geactualiseerd middels de P&C beleidsmonitor voor Limburg najaar 2026.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.1.1. Sociale Agenda

Omschrijving

In Limburg moet iedereen mee kunnen (blijven) doen: praktisch en theoretisch geschoold, jong en oud, met en zonder migratieachtergrond. We willen een samenleving waarin iedereen veilig kan opgroeien, gezond kan leven en elkaar kan ontmoeten. Dat is nu voor te veel Limburgers niet vanzelfsprekend en dat kunnen we als Provincie niet zomaar accepteren. De afgelopen jaren hebben we vanuit de Sociale Agenda goede lessen geleerd en samen met maatschappelijke partners mooie resultaten bereikt. Daar bouwen we de komende jaren op voort. We continueren bewezen effectieve aanpakken en versterken, met focus, op structurele verankering. We koersen daarbij waar mogelijk op structurele financiering vanuit de Rijksoverheid. De inzet van onze brede sociale basisinfrastructuur heeft binnen deze thematische aanpak een centrale rol.

Rol Provincie: *ondersteuner, subsidiënt, financier, partner, verbinder*

Kwaliteit

- Door onze ondersteuning van [de maatschappelijke organisaties](#) zijn zij als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur ook in 2027 in staat een belangrijke bijdrage te leveren aan de doelstellingen van ons beleidskader. Via hun werkplannen zetten zij bijvoorbeeld in op het bevorderen van lees- en taalvaardigheid, het tegengaan van armoede en het stimuleren van de participatie van kwetsbare doelgroepen, waardoor sociale cohesie en gemeenschapszin toeneemt.
- We verwachten dat het bereik van [Jeugdfonds Sport en Cultuur](#) in 2027 verder groeit richting 10.000 kinderen uit gezinnen met een kleine beurs. Door ondersteuning van het Jeugdfonds Sport en Cultuur kunnen zij in aanraking komen met sport en cultuur. Onze subsidiebijdrage aan deze begrotingsinstelling wordt, op grond van [het actieplan armoede](#) ook in 2027 verdubbeld om hen in staat te stellen meer Limburgse kinderen te bereiken.
- Middels de [subsidieregeling Armoede en laaggeletterdheid 2025-2027](#) verwachten we in 2027 minimaal tien projecten/initiatieven te ondersteunen die zich op armoedebestrijding en/of het tegengaan van laaggeletterdheid richten. Ook verwachten we dat er in 2027 een derde door ons ondersteunde schuldenaanpak in uitvoering komt.
- In het beleidskader staat opgenomen dat we vijf projecten, gericht op de doelgroep NEET- (Not in Education, Employment, or Training) en VSV-jongeren (Vroegtijdig Schoolverlaters) ondersteunen. In 2027 is er van deze vijf projecten nog één project in uitvoering (Maatwerktrajecten Zuid-Limburg, looptijd tot 31 december 2027). De vier andere projecten zijn reeds afgerond.
- Als onderdeel van de uitvoering van [motie 3216 Jenneskens c.s.](#) vindt tijdens de Nationale Voorleesdagen in januari 2027 de Voorleesmarathon Limburg plaats. Het doel is om 110 uur onafgebroken voor te lezen, waarmee het Friese record uit 2025 wordt verbroken.
- Mede door subsidieverlening eerder deze coalitieperiode zijn in beide Limburgse GGD-regio's Kansrijke Start-programma's ook in 2027 in uitvoering. Door deze programma's en de bewezen effectieve interventies daarbinnen worden toekomstige en nieuwe ouders beter begeleid richting ouderschap en neemt het aantal onbewust gekozen zwangerschappen af.
- Door subsidieverleningen in 2026 wordt [Keigezond](#) in 2027 verder uitgerold door heel Limburg. Zo krijgen meer kinderen met overgewicht of obesitas, en hun gezinnen passende hulp en begeleiding. De aanpak richt zich op een gezondere leefstijl en een omgeving die gezond opgroeien makkelijker maakt.

- In 2027 verwachten we het doel van 45 [Gezonde Basisscholen van de Toekomst](#) in Limburg te behalen. Hierdoor krijgen ca. 10.000 kinderen een bewezen effectief integraal onderwijsaanbod rond gezonde voeding en meer beweging. Onderzoek toont aan dat de gezondheid én leerprestaties van deze kinderen verbetert en dat ook het pestgedrag op scholen afneemt. Financiële ondersteuning vanuit de Rijksoverheid voor deze scholen is voor het behalen van dit doel essentieel. We continueren dan ook onze lobby op dit doel.
- Door de organisatie van de ambassadeursbijeenkomsten en de jaarlijkse conferentie voor (aanstaande) professionals die met jonge kinderen/gezinnen werken, ondersteunen we ook in 2027 de [Beweging Limburg tegen Kindermishandeling](#).
- In 2027 vervolgen we de uitvoering van [het Actieplan Vrijwilligers](#), onder meer door het communicatietraject rond vrijwillige inzet te continueren. Ook verwachten we dit jaar het derde Limburgse vrijwilligersontbijt te organiseren.
- In 2027 worden via [het Limburg Samen Sterk-fonds](#) minimaal 6 projecten (waaronder vrijwilligers- en burgerinitiatieven) ondersteund. Op die manier bevorderen we in samenwerking met het Oranje Fonds participatie, inclusie en sociale cohesie in Limburg.
- In 2027 continueren we de uitvoering van [de Integrale Aanpak Arbeidsmigratie Limburg 2025-2027 Waardig Werken en Wonen](#) conform [motie 3014 Berghorst c.s.](#). De uitvoering van [motie 3191 Berghorst c.s.](#) verwachten we in 2027, als opvolging van de verkenning uit 2026, te vervolgen met een pilotfase binnen het Talent Charter 2035.
- We verwachten in 2027 minimaal twee projecten te ondersteunen die als kansrijke vernieuwingen of experimenten gezien kunnen worden. Deze projecten dragen bij aan de maatschappelijke opgaven en doelstellingen uit het beleidskader Samen leven en bestaanszekerheid.

Tijd

Wij verwachten de hierboven vermelde resultaten in 2027 te gaan behalen.

Geld

Het budget voor product 2.1.1. Sociale Agenda bedraagt € 12,49 mln. Dit bestaat uit € 11,39 mln. aan reguliere middelen en € 1,10 mln. aan personeelskosten. De reguliere middelen worden ingezet voor:

- subsidies voor werkplannen (Burgerkracht Limburg, CUBISS Limburg (vanaf 2027 Delijn geheten), maatschappelijke organisaties);
- subsidies voor projecten in het kader van Armoede en laaggeletterdheid;
- bibliotheekwerk.

Nieuwe middelen

Voor de uitvoering van het Beleidskader Samen Leven en Bestaanszekerheid zijn in deze begroting voor 2027 de volgende lasten opgenomen om de onder 'Kwaliteit' genoemde resultaten te kunnen behalen:

- € 0,30 mln. voor Terugdringen armoede en laaggeletterdheid (GS 7-7-2026);
- € 0,40 mln. voor Jeugd die veilig, kansrijk en gezond opgroeit (GS 7-7-2026);
- € 0,70 mln. voor Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin (GS 7-7-2026);
- € 0,50 mln. voor Kansrijke vernieuwingen en experimenten (GS 7-7-2026).

Deze bedragen worden gedekt uit de Programmareserve Sociale Agenda.

Ter uitvoering van de Motie 3329 Berghorst c.s. 'Structureel financieren wat je structureel doet' wordt in de Meerjarenraming vanaf 2028 structureel een bedrag opgenomen van € 0,80 mln. voor de ondersteuning

van bewezen effectieve interventies, zoals Kansrijke Start en Gezonde Basisschool van de Toekomst (GS 11-8-2026). Dit bedrag wordt structureel gedekt uit het begrotingsresultaat.

Wat willen we bereiken?

2.2. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen

Ten aanzien van krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen streven we deze collegeperiode de volgende doelstelling na:

- In 2027 zijn de Limburgse wijken, buurten en dorpen leefbaarder en veiliger geworden dan in 2023.

Wat merkt de Limburger ervan?

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren worden in het najaar geactualiseerd middels de P&C beleidsmonitor voor Limburg najaar 2026.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.2.1. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen

Omschrijving

De leefbaarheid van wijken, buurten en kernen in Limburg wordt deels bepaald door de fysieke kwaliteit van huizen, straten en voorzieningen. Minstens zo belangrijk is echter het “sociale weefsel” van deze gemeenschappen. In bepaalde gemeenschappen in Limburgse wijken en dorpen is de (sociale) problematiek dermate groot en complex dat thema's meerjarig en in samenhang moeten worden opgepakt. Denk hierbij aan thema's als veiligheid, gezondheid, leren, werken en wonen. Limburgse dorpen kennen op sociaal vlak ook uitdagingen, bijvoorbeeld ten aanzien van een steeds hogere druk op het voorzieningenniveau, met negatieve gevolgen op de sociale cohesie in deze kernen. Op basis van data is in kaart gebracht in welke wijken en dorpen de nood hoog is. Dat heeft vervolgens geleid tot gesprekken met stakeholders in deze gebieden. Als resultaat van dit proces zijn er acht samenwerkingsovereenkomsten getekend met maatschappelijke partners in de volgende acht gemeenten:

- Beesel: Reuver/Offenbeek;
- Heerlen: Heerlen - Noord;
- Kerkrade: Kerkrade - Oost;
- Maastricht: Pottenberg en Nazareth;
- Roermond: Donderberg;
- Sittard-Geleen: Geleen-Zuid;
- Vaals: Vallisveld;
- Venlo: Vastenavondkamp - Blerick.

Deze acht gebiedsgerichte aanpakken voeren we uiteraard niet alleen uit, maar samen met lokale allianties van partijen die bereid zijn om additioneel te investeren in deze gebieden (denk aan gemeenten, woningcorporaties, zorgverzekeraars, MUMC+, zorg- en welzijnsorganisaties, onderwijs en kennisinstellingen etc.). Als Provincie zien we onze rol als facilitator en als verbinder om samen met de stakeholders tot een gezamenlijke aanpak en uitvoering te komen. We investeren mee aan initiatieven die een bijdrage leveren aan de vijf doelen van het beleidskader. De geleerde lessen, werkzame interventies en knelpunten delen we in een lerend netwerk. Samen met onze Limburgse partners zetten we o.a. via de propositie 'Sociaal en Veerkrachtig' Limburg in op de lobby richting Den Haag en Brussel om tot een structurele aanpak te komen en delen kennis met gemeenten in Limburg die niet hierboven genoemd zijn.

Rol Provincie: *facilitator, subsidiënt, financier, verbinder, partner*

Kwaliteit

- In 2027 zijn [de gebiedsgerichte wijken- en dorpenaanpakken](#) in de acht geselecteerde gebieden in uitvoering. Deze aanpakken schalen steeds meer op, met verdere operationalisering van integrale uitvoeringsplannen/agenda's waarin sociale en fysieke opgaven in samenhang worden opgepakt. Tevens wordt de beweging van projectmatig naar programmatisch en gebiedsgericht werken versterkt.
- De Provincie treedt ook in deze uitvoeringsfase in de gebieden op als verbinder, programmapartner en facilitator, gericht op het versterken van samenhang, uitvoeringskracht en langjarige samenwerking tussen betrokken publieke en maatschappelijke partners.
- De gebiedsgerichte aanpak sluit aan op relevante Rijksprogramma's. In 2027 is het streven om de samenwerking met het Rijk verder te concretiseren, met als doel betere bundeling en afstemming van inzet en middelen van verschillende overheidslagen binnen de gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak. De [propositie Sociaal en Veerkrachtig Limburg](#) geldt daarbij als gemeenschappelijk inhoudelijk kader, aan de hand waarvan we inzetten op meer commitment van het Rijk.
- Tegelijkertijd wordt richting het Rijk ingezet op structurele randvoorwaarden voor effectief gebiedsgericht werken, waaronder meerjarige financiering, ruimte in regelgeving voor integrale aanpakken en versterking van lokale en regionale uitvoeringskracht.
- De aanpak functioneert als lerend samenwerkingsmodel tussen Rijk, provincie, gemeenten en maatschappelijke partners, met minimaal drie bijeenkomsten van een lerend netwerk en minimaal twee bestuurlijke/strategische overleggen gericht op afstemming, kennisdeling, agendasetting en doorontwikkeling van de gebiedsgerichte inzet.

Tijd

- Wij verwachten de hierboven vermelde resultaten in 2027 te gaan halen.
- De uitvoeringsovereenkomsten van de acht gebiedsgerichte aanpakken hebben allen een meerjarige looptijd en lopen na 2027 dus nog door.

Geld

Het budget voor product 2.2.1. Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen bedraagt € 9,02 mln. Dit bestaat uit € 8,55 mln. aan reguliere middelen en € 0,47 mln. aan personeelskosten. De reguliere middelen worden ingezet voor de dorpsgerichte en gebiedsgerichte wijkenaanpak.

Wat willen we bereiken?

2.3. Sport en bewegen

Ten aanzien van Sport en Bewegen streven we deze collegeperiode de volgende doelstellingen na:

- In 2027 voldoen meer Limburgers aan de beweegrichtlijn dan in 2023.
- In 2027 worden er meer Limburgers bereikt door de sport-/beweegactiviteiten van de sociale basisinfrastructuur dan in 2023.

Wat merkt de Limburger ervan?

Aan de hand van indicatoren maken wij zichtbaar of we op koers liggen met het behalen van onze doelstellingen voor deze Statenperiode. Hierbij is de Provincie natuurlijk ook afhankelijk van partners en andere autonome ontwikkelingen. De indicatoren worden in het najaar geactualiseerd middels de P&C beleidsmonitor voor Limburg najaar 2026.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.3.1. Sport en bewegen

Omschrijving

In onze provincie is het bevorderen van sport en bewegen van groot belang. We scoren immers niet goed bij allerlei indicatoren die onze gezondheid meten. Bovendien leiden sporten en sportevenementen tot nieuwe ontmoetingen en andere manieren van samenzijn. Dat is belangrijk voor de sociale cohesie. Daarom moet iedereen die wil sporten, kunnen sporten. We blijven focussen op versterken van verbinding en samenwerking, zowel binnen de sportsector als in samenhang met het sociaal domein. De inzet van onze brede sociale basisinfrastructuur heeft binnen deze thematische aanpak een centrale rol.

Rol Provincie: *subsidiënt, procesmanager, financier*

Kwaliteit

- Door onze ondersteuning aan [de sporttakplatforms](#) leveren zij als onderdeel van de brede sociale basisinfrastructuur ook in 2027 een belangrijke bijdrage aan de doelstellingen van ons beleidskader. Via hun werkplannen zetten zij bijvoorbeeld in op sport- en beweegstimulering, talentontwikkeling en evenementen. Zo zorgen zij er bijvoorbeeld voor dat meer Limburgers vaker gaan sporten en bewegen en leveren zij een bijdrage aan sociale cohesie in Limburgse wijken en kernen.
- In 2027 verwachten we minimaal 1.500 topsporters en talenten te ondersteunen in hun (top)sportcarrière via Coöperatie Limburg Sport. Deze organisatie geeft ook dit jaar uitvoering aan het Paralympisch Topsporttalentfonds.
- Via [de subsidieregeling Topsportevenementen 2025-2027](#) verwachten we in 2027 minimaal vier topsportevenementen met een activerend breedtesportprogramma te ondersteunen. Via deze programma's benutten we de kracht van topsport optimaal en stimuleren wij meer Limburgers om vaker te gaan sporten en bewegen.
- Via [de subsidieregeling bovenlokale evenementen 2025-2027](#) verwachten we in 2027 20 sportevenementen te ondersteunen. De organisatie van deze evenementen, die veelal op initiatief van vrijwilligers worden georganiseerd, is van belang voor het bevorderen van de beweegdeelname en sociale cohesie in Limburgse gemeenschappen.
- In 2027 zijn de drie regionale sport- en beweegakkoorden in Noord-, Midden- en Zuid-Limburg in uitvoering.

Tijd

- Wij verwachten de hierboven vermelde resultaten in 2027 te gaan behalen.
- De regionale sport- en beweegakkoorden hebben allen een meerjarige looptijd. 2027 is het tweede volledige uitvoeringsjaar binnen deze periode.

Geld

Het budget voor product 2.3.1. Sport en bewegen bedraagt € 5,26 mln. Dit bestaat uit € 4,68 mln. aan reguliere middelen en € 0,58 mln. aan personeelskosten. De reguliere middelen worden ingezet voor:

- Subsidieregeling Sporttakplatforms, € 2,88 mln.;
- Jeugdfonds Sport en Cultuur, € 0,13 mln.;
- Ondersteuningsstructuur Sport, € 1,42 mln.;
- topsportevenementen, € 0,25 mln.

Wat mag het kosten?

Voor de uitvoering van de jaarplannen binnen dit programma bedragen de totale lasten € 26,99 mln.

Om het Beleidskader 'Samen leven en bestaanszekerheid' uit te voeren, heeft het college van GS op 7 juli 2026 ingestemd met de inzet van aanvullende middelen uit de Programmareserve 'Sociale Agenda' in 2027 ter hoogte van € 7,59 mln. Deze middelen worden ingezet voor:

- Terugdringen armoede en laaggeletterdheid;
- Jeugd die veilig, kansrijk en gezond opgroeit;
- Vergroten van de sociale cohesie en gemeenschapszin;
- Kansrijke vernieuwingen en experimenten.

Voor meer uitleg hierover verwijzen wij naar de producten van dit programma, onderdeel Geld.

Het tekort op de begroting van € 15,68 mln. wordt gedekt uit de algemene middelen (programma 9: Financiën en overhead).

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2027
Lasten	
2 Samen leven en bestaanszekerheid	
2.1 Sociale agenda	
2.1.1 Sociale agenda	12.712
Totaal 2.1 Sociale agenda	12.712
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	9.016
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	9.016
2.3 Sport en bewegen	
2.3.1 Sport en bewegen	5.259

Exploitatie	Primitieve begroting 2027
Totaal 2.3 Sport en bewegen	5.259
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	26.987
Totaal Lasten	26.987
Saldo van baten en lasten	-26.987
Onttrekkingen aan reserves	
2 Samen leven en bestaanszekerheid	
2.1 Sociale agenda	
2.1.1 Sociale agenda	2.517
Totaal 2.1 Sociale agenda	2.517
2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	
2.2.1 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	8.542
Totaal 2.2 Krachtige gemeenschappen in wijken en dorpen	8.542
2.3 Sport en bewegen	
2.3.1 Sport en bewegen	250
Totaal 2.3 Sport en bewegen	250
Totaal 2 Samen leven en bestaanszekerheid	11.309
Totaal Onttrekkingen aan reserves	11.309
Saldo mutatie reserves	11.309
Resultaat	-15.678